

Læreruddannelser fra fortiden

Morten Rask Petersen,
Laboratorium for
Sammenhængende
Uddannelse og Læring,
Syddansk Universitet

Frank Jensen,
Laboratorium for
Sammenhængende
Uddannelse og Læring, UC
Lillebælt

Claus Michelsen,
Laboratorium for
Sammenhængende
Uddannelse og Læring,
Syddansk Universitet

Kommentar til Carl Winsløw: "Læreruddannelse i fremtiden", MONA, 2017-1.

I sin aktuelle analyse af læreruddannelser i Danmark tager Carl Winsløw (CW) fat på en om ikke eviggyldig så i hvert fald present problemstilling (Winsløw, 2017). I CW's beskrivelse af læreruddannelserne til henholdsvis grundskole og ungdomsuddannelser fremgår det at han mener at tiden er rendt lidt fra dem begge. I kraft af andre samfundsmæssige krav er læreruddannelsen til grundskolen ikke akademisk nok. Til gengæld er læreruddannelsen til ungdomsuddannelserne tilpasset undervisning af den intellektuelle elite, og med nutidens krav om at størstedelen af unge mennesker skal gennemføre en ungdomsuddannelse der er adgangsgivende til videre uddannelse, er de blevet rendt over ende og sidder nu med den intellektuelle elite som en minoritet i klasserne. En tolkning af dette betyder for os at CW i den aktuelle analyse afgrænser ungdomsuddannelserne til de gymnasiale uddannelser. Løsningen ligger ifølge CW i en af tre modeller, eller en kombination af disse, som adresserer henholdsvis større "matematisk viden for undervisning" (MKT) (eller PCK i forhold til matematik), højere status for lærerprofessionen samt kreativ omgang med den matematik der skal undervises i.

Et minus ved den aktuelle analyse, set fra vores perspektiv, er den manglende diskussion af hele formålet med de to typer uddannelse. Er begge uddannelsesniveauer erhvervsrettede, eller er de begge alment dannende, og hvilket perspektiv efterlader det i forhold til at uddanne lærere til de respektive niveauer? Det er væsentlige spørgsmål at stille sig i forhold til en diskussion af fagenes indhold og struktur i læreruddannelser til henholdsvis grundskole og gymnasiale uddannelser. Dannelses-

perspektivet i analysen af læreruddannelserne bliver i hvert fald, set fra vores side, nærmest fraværende.

I CW's aktuelle analyse fremgår det at strukturen med to forskellige læreruddannelser på to forskellige institutionsniveauer ikke er hensigtsmæssig. Og med henvisning til det lave faglige indhold i forhold til andre fag kan det derfor let tolkes som en holdning om at læreruddannelserne til grundskolen skal yderligere akademiseres og i sidste ende gerne lægges ind under universiteterne, som det i dag er tilfældet i mange europæiske lande som vi gerne vil sammenligne os med, eksempelvis Finland. Spørgsmålet er dog om mere fagligt indhold alene vil være en løsning uden at dette faglige indhold sættes i spil i forhold til lærernes MKT eller PCK.

Uden at komme med konkrete løsningsforslag mener CW at det: "... vil kræve en modig og visionær uddannelsesminister at sætte gang i det." (Winsløw, 2017, s. 62). Heri er vi, som læreruddannere til begge systemer, ikke nødvendigvis enige. Tværtimod kræver det måske mere en modig og visionær uddannelsesminister at lade det som er ved at vokse frem, spire og sætte frugt frem for at omstrukturere og omorganisere på ny. Flere steder i Danmark arbejdes der med læreruddannelser til grundskolen som bygger på større faglighed og PCK inden for naturfagene og matematik og samtidig har fokus på at øge lærerprofessionens status gennem uddannelsen af fokuserede faglærere. Vi vil her give et eksempel fra et af de udviklingsarbejder.

I efteråret 2015 startede de første 28 studerende på en naturvidenskabelig profil på læreruddannelsen udbudt i samarbejde mellem UC Syd, UC Lillebælt og Syddansk Universitet inden for det strategiske forsknings- og udviklingssamarbejde i Laboratorium for Sammenhængende Uddannelse og Læring. Profilen er ikke i sig selv fokuseret på at ændre på sammensætningen af den timetalsmæssige fordeling af fagfaglighed, men derimod mere rettet mod en fokuseret faglighed omkring samspillet mellem matematik og naturfagene. For studerende på denne profil er der ikke frit valg mellem de forskellige undervisningsfag i læreruddannelsen. Derimod skal de studerende ud over matematik, som er obligatorisk, vælge tre af de fire naturfaglige undervisningsfag biologi, fysik/kemi, geografi eller natur & teknologi (Petersen & Michelsen, 2016). Som færdiguddannet lærer står man dermed med en stærk naturfaglig og matematisk profil, samtidig med at man opnår undervisningskompetence i ét undervisningsfag mere end den almindelige læreruddannelse. Det ekstra undervisningsfag gives der plads til ved at samtænke store dele af den fagdidaktiske uddannelse der ellers har ligget under hvert enkelt fag. Hermed gives rum til at sådanne lærere med overblikket over flere naturfaglige områder i samspil med matematikken kan udvikle deres undervisning i den fagligt kreative retning som CW efterlyser.

Ydermere er de studerende gennem deres uddannelse knyttet til universitetskurser med både fagfagligt og fagdidaktisk indhold på i alt 30 ECTS. Fx skal de studerende planlægge og udføre et valgfrit projekt over et naturvidenskabeligt emne blandt en

række forslag fra de naturvidenskabelige institutter ved universitetet og får herigennem indsigt i og erfaring med den moderne naturvidenskabelige virksomhed. Med de erfaringer vi indtil nu har med lærerne på uddannelsen, er dette noget der er med til i de studerendes øjne at øge status af deres uddannelse idet flere begrundet valget af netop denne profil med tilknytningen til et aktivt videnskabeligt fagfagligt og fagdidaktisk miljø. En anden afledt effekt af denne del af undervisningen er at de lærerstuderende i disse kurser deltager sammen med studerende på kandidatuddannelserne og dermed får mulighed for et større indblik i hvorledes kommende lærere til ungdomsuddannelser uddannes, samtidig med at de studerende får en unik mulighed for at udvikle et fælles fagdidaktisk begrebsapparat. På sigt kan dette give en synergieffekt hvor overgangen mellem grundskole og ungdomsuddannelse gøres lettere for de mange som skal gennem dette.

Det er i hvert fald vores opfattelse at sådanne tiltag på grundskoleområdet kan adressere netop de tre modeller som CW bringer i spil i forhold til en styrkelse af lærerprofessionen og den professionelle daglige udførelse af denne på grundskoleniveau.

Sådanne tiltag ændrer naturligvis ikke på læreruddannelsen til ungdomsuddannelserne hvor CW påpeger at manglen på kvalificerede undervisere kan åbne op for nye måder at opnå undervisningskompetence. Det er selvfølgelig et problem at der ikke er undervisere nok. Men som CW (2017) også påpeger, kan et "kludetæppe af "certificeringer" og andre variationer i vejen til lærergerningen" (s. 60) også føre til at vi kommer i modsat retning af de tre modeller. En diskussion som denne kommentar ikke har plads til, kunne være i forhold til struktureret efter- og videreuddannelse af lærere gennem hele ens professionelle virke.

I bund og grund er vi dog ikke så bekymrede på dette område. Især i forhold til lærerprofessionens status på ungdomsuddannelserne har vi gennem de senere år oplevet en ændret holdning. Flere og flere af de studerende starter deres studier med den overbevisning at de skal være lærere på ungdomsuddannelserne, og flere og flere studerende vælger at skrive bachelorprojekt og/eller speciale i fagdidaktik. Det er ikke tendenser vi tolker i retning af en profession uden prestige – tværtimod.

Vi er derfor rimeligt fortrøstningsfulde i forhold til fremtidens lærere i naturfagene og matematikken og mener i konsekvens heraf at netop på dette område skal ministeren måske ikke sætte gang i noget, men blot sætte sig og lade det som er ved at vokse frem, spire og sætte frugt.

Referencer

Petersen, M.R., & Michelsen, C. (2016). *Interdisciplinary science and mathematics teacher education in Denmark*. Paper presented at the SMEC 2016: STEM Teacher Education – Initial

and Continuing professional development, Dublin City University. Hentet 6.4.17 på <http://www.dcu.ie/sites/default/files/smec/pdfs/smec2016-proceedings-for-web.pdf>

Winsløw, C. (2017). Lærereddannelsen for fremtiden. *MONA – Matematik- og Naturfagsdidaktik*, (1), s. 59-63.